

A cincea Elegie de Nichita Stanescu

Incadrarea in epoca literara.

-Curente si orientari literare. Receptari critice.-

Nichita Stanescu este, indiscutabil, poetul emblematic al generatiei saizeciste.

Volumul 11 Elegii publicat in 1966 reprezinta in creatia lui Nichita momentul ordonator pentru toata poezia care-i va urma. Prin el, poetul isi interogheaza propria fiinta despre raportul sau cu lumea si cu sine pentru a avea o clipa revelatia umbrei, a sensurilor ascunse ale existentei sale. Umbra aceasta a lucrurilor, pe care poetul incearca sa o surprinda, naste inefabilul poeziei.

In 11 Elegii ni se propune un univers ai spiritului creator sub forma constiintei de sine, poezia de inceput constituind climatul favorabil dezvoltarii unei poezii a constructiei spirituale. "Sufletul - spune Hegel in Filosofici spiritului - nu este numai pentru sine imaterial, ci este imaterialitatea universala a naturii".

Obiectivarea spirituala este primul act al ceremoniei constructiei, care presupune evadarea din sine. Aceasta este adevarata intemeiere, in care definind lumea, spiritul se defineste pe sine.

-Tema si semnificatia titlului. Influenta.-

Subintitulata "Tentatia realului" poezia exprima suferinta pierderii identitatii de sine. De altfel, toate creatiile cuprinse in acest volum sunt elegii ale refacerii unului, ale unitatii fiintei originare.

Pentru a intelege poezia lui Nichita trebuie sa disociem si sa intelegem ca el opereaza cu o pluralitate de eu-ri; eul constiintei - ratiunea, eul spiritual - partea divina prin care omul tinde spre perfectiune, eul instinctiv - subconstientul, eul constiintei de sine, cel care le cuprinde pe toate celelalte.

Ispita iesirii in lume, in realitate, si incercarea plierii sale la un real dat este expresia explorarii unui spatiu caruia ii apartine structural.

-Elemente de structura si compozitie.-

Poezia incepe prin a nega ruptura dintre el si elementele care compun universul sau: "N-am fost separat niciodata pe mere,/ ca sunt mere, pe frunze ca sunt frunze, /pe umbra ca e umbra, pe pasari ca sunt pasari."

Prin acest discurs liric poetul se disculpa fata de propria-i constiinta pentru ca s-a lasat tentat de real. Acesta emite acum asupra sa si a constiintei sale sentinte absurde.

Spiritul sau este condamnat in "temnita trupului" "pentru nestiinta, / pentru plictiseala, pentru neliniste, pentru nemiscare".

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Care ar putea fi culpa ? Cuvintele ascund in ele raspunsurile. Aproape toate cuvintele folosite ca denumire pentru invinuirile care se aduc poetului sunt realizate prin derivare cu prefixul negatiei: "lata-ma condamnat pentru nestiinta, / pentru plictiseala, pentru neliniste, pentru nemiscare". Rolul acestei negatii este de a ascunde adevaratele culpe. Se face vinovat pentru ca a incercat sa inteleaga, sa stie, pentru ca spiritul sau nu i-a dat liniste si l-a indemnat spre cunoastere prin iesirea (miscare) in real. Singurul substantiv care nu primeste negatia -plictiseala - este negat de context; nu trebuia sa se plictiseasca in propriul trup si sa inceapa a explora altele - ale merelor, ale frunzelor, ale umbrelor, ale pasarilor. Aceasta este de fapt principala acuza: "Dar merele, frunzele, umbrele, pasarile / s-au separat deodata pe mine".

Cunoasterea trebuie sa porneasca cu sine, este mesajul aflat in subtext. Fiecare element component al realului ascunde in sine un mister si devine simbol al lumii lui: merele-samanta vietii, frunzele - viata si moartea, Pasarile - frumusetea zborului, iar umbrele constituie ele insele o taina ("Sentinte scrise in limba samburilor. / Acte de acuzare parafate / cu maruntaie de pasare, / racoroase penitente gri, hotarate mie." -metafore extrem de plastice ale tainelor lumii.) Cuvantul "penitente" apare pentru a sublinia incalcarea legilor unor altor lumi prin "pacatul" cunoasterii.

Poetul traieste o stare de nedumerire pentru ca nu intelege de ce i se refuza cunoasterea; pozitia lui - "stau in picioare, cu capul descoperit" -este una ontologica, prin care doreste sa-si afle locul si rostul in acest univers. Nichita simte acut ruptura sinelui de sine: "si-aceasta stare de spirit, ea insasi, / se supara pe mine / si ma condamna, indescifrabil, / la o Perpetua asteptare,". "Pentru ignoranta" lui de a fi incercat sa afle ce se ascunde in spatele lucrurilor care alcatuiesc realitatea data este condamnat "la o perpetua asteptare", adica la o retragere in sine pentru a cauta acolo, in lumea lui interioara mult cautatele raspunsuri ("o incordare a intelesurilor in ele insele,/ pana iau forma merelor, frunzelor, / umbrelor / pasarilor." Tensiunea lirica in poezia lui Nichita Stanescu se naste tocmai din aceasta incordare a sensurilor cuvintelor in ele insele. Functia poetica a limbajului.

Poezia lui Nichita nu este ermetica. El schimba numai rapoiturile cu care eram obisnuiti a opera atunci cand foloseam cuvantul in incercarea de a afla adevarul despre lume. Spre deosebire de noi, el foloseste necuvantul, adica ceea ce se afla dincolo de semnul lingvistic. Arbitralitatea acestuia devine la Nichita, o masca sub care se ascunde adevarul. De altfel in poemul acesta observam ca negatia ca prefix nu vine sa nege sensul cuvantului de baza ci naste un altul prin care poetul incearca sa denumeasca starile contradictorii, confuze pe care le traieste. Este o incercare de redenumire a lucrurilor, a lumii chiar. Poezia sa devine un organ cosmic nascut sub ochii nostri, prin vorbire.

Lirica sa este "un copleditor spectacol lingvistic, unic in poezia romaneasca" (Valentin F. Mihaescu).